

IN MEMORIAM. JAN HRYŃCZUK 1920–1995

W dniu 4 stycznia 1995 r. zmarł w Łodzi emerytowany pracownik Katedry Literatury Niemieckiej Uniwersytetu Łódzkiego doc. dr hab. Jan Hryńczuk.

Urodził się on 1 listopada 1920 r. w miejscowości Maciejowa, w województwie nowosądeckim. Do szkoły powszechnej oraz do gimnazjum humanistycznego uczęszczał w Samborze. Wybuch wojny uniemożliwił mu kontynuację nauki w szkole średniej. Podczas wojny pracował fizycznie, natomiast po wyzwoleniu został zatrudniony jako korektor, a następnie tłumacz w redakcji gazety „Wolność” w Legnicy.

Jednocześnie uczył się w liceum ogólnokształcącym TUR i w 1951 r. złożył egzamin maturalny w Legnicy. W roku 1952 rozpoczął studia germanistyczne na Uniwersytecie Wrocławskim. Tytuł magistra uzyskał w 1956 r. na podstawie pracy *Hans Fallada als fortschrittlicher Schriftsteller*, napisanej pod kierunkiem prof. Zdzisława Żygulskiego.

Jan Hryńczuk po ukończeniu studiów przez rok pracował w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu, a następnie w latach 1957–1967 był lektorem języka niemieckiego na Politechnice Wrocławskiej.

W 1965 r. uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych przy Uniwersytecie Wrocławskim na podstawie rozprawy *Poglądy estetyczne naturalistów niemieckich*, której promotorem był prof. Zdzisław Żygulski.

Od roku 1967 pracuje Jan Hryńczuk na Uniwersytecie Łódzkim. W styczniu 1973 r. habilituje się (na Uniwersytecie Wrocławskim) na podstawie rozprawy *Założenia estetyczne prądów literackich między naturalizmem a ekspresjonizmem w Niemczech i Austrii*. W tym samym roku został powołany na stanowisko docenta przy Uniwersytecie Łódzkim.

W latach 1974–1975 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Filologii Germańskiej UŁ, w latach 1975–1981 był kierownikiem Zakładu Historii Literatury Niemieckiej (do końca XIX w.), natomiast w okresie 1981–1984 kierował Katedrą Literatury Niemieckiej.

W roku 1984 przeszedł z powodów zdrowotnych na wcześniejszą emeryturę. Był członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego oraz Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego. Uzyskał nagrodę indywidualną ministra szkolnictwa wyższego, nauki i techniki za pracę habilitacyjną (1975 r.) oraz został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi.

Jan Hryńczuk był promotorem ok. 150 prac magisterskich oraz 3 rozpraw doktorskich (Czesław Płusa, Małgorzata Półrola, Izabela Grausberg).

W twórczości naukowej Jana Hryńczuka można wyróżnić trzy kręgi zainteresowań: (a) estetyka naturalizmu w Niemczech, czego głównym rezultatem jest książka *Poglądy estetyczne naturalistów niemieckich*, w której autor ukazał specyficzne cechy tego prądu literackiego i wyodrębnił wśród teoretyków naturalizmu kilka grup; (b) założenia estetyczne prądów literackich na przełomie XIX i XX w., w tym problematyka literatury *fin de siècle* w Niemczech i Austrii (wyróżnić tutaj trzeba książkę *Estetyka fin de siècle'u*, gdzie Jan Hryńczuk dał nowatorską próbę stworzenia nowej koncepcji literatury na przełomie XIX i XX w. oraz wyodrębnienia prądów literackich tego okresu); (c) ewolucja powieści niemieckojęzycznej XX w.

Cechą warsztatu Jana Hryńczuka była umiejętność wydobycia filozoficznego podłoża zasad i programów estetycznych w literaturze i kulturze, dalej dążność do ukazywania zjawisk literackich w aspekcie komparatystycznym. Planowany tom studiów o ewolucji awangardowej powieści niemieckiego obszaru językowego XX w. (m. in. dzieła A. Schnitzlera, R. Beer-Hofmanna, A. Döblina, F. Kafki) nie ukazał się drukiem.

Krzysztof A. Kuczyński

BIBLIOGRAFIA DRUKOWANYCH PRAC DOC. DR. HAB. JANA HRYŃCZUKA

1. (Rec.) H. Waidson, *The Modern German Novel*, Oxford 1959, „Kwartalnik Neofilologiczny” (1) 1962.
2. (Rec.) *Deutsches Schriftstellerlexikon*, Weimar 1961, „Kwartalnik Neofilologiczny” (4) 1962.
3. *Deutsche Literatur in Polen nach 1945*, „Deutsch-Polnische Hefte” (7–8) 1963, (współautor: N. Honsza).
4. (Rec.) H. Bänziger, *Frisch und Dürrenmatt*, Bern, München 1962, „Kwartalnik Neofilologiczny” (3) 1964.
5. (Rec.) G. Koziłek, *Friedrich Ludwig Zacharias Werner. Sein Weg zur Romantik*, Wrocław 1963, „Przegląd Humanistyczny” (1) 1965.

8. (Rec.) G. Koziłek, *Das dramatische Werk Zacharias Werners*, Wrocław 1967, „Przegląd Humanistyczny” (5) 1968.
9. (Rec.) N. Honsza, *W kręgu literatury niemieckiej*, Katowice 1968, „Przegląd Humanistyczny” (4) 1969.
10. *Obraz społeczeństwa Republiki Weimarskiej w powieściach Hansa Fallady*, ZNUŁ (81) 1971, S. I.
11. *Poglądy estetyczne młodego R. M. Rilkego (1898–1903)*, „Kwartalnik Neofilologiczny” (2) 1971.
12. *Twórczość epicka Uwe Johnsona*, „Germanica Wratislaviensia” (17) 1973.
13. (Rec.) M. Szyrocki, *Dzieje literatury niemieckiej*, t. 1, Warszawa 1969, „Germanica Wratislaviensia” (17) 1973.
14. *Neoklasycystyczna teoria noweli Paula Ernsta*, „Germanica Wratislaviensia” (20) 1974.
15. *Estetyka Fin de siècle’u w Niemczech i Austrii*, Katowice 1974, (por. rec.) T. Burek, „Twórczość” (3) 1975; A. Aleksandrowicz, „Ruch Literacki” (6) 1975; W. Bialik, „Literatura” (44) 1974; N. Honsza, „Odra” (12) 1974; K. A. Kuczyński, „Kwartalnik Neofilologiczny” (4) 1975; G. Koziłek, „Germanica Wratislaviensia” (27) 1976; M. Wydmuch, „Nowe Książki” (23) 1974.
16. (Rec.) S. Stankovich, *Otto Julius Bierbaum. Eine Werkmonographie*, Bern-Frankfurt a.M. 1971, „Germanistik” (4) 1974.
17. (Rec.) P. Haida, *Komödie um 1900. Wandlungen des Gattungsschemas von Hauptmann bis Sternheim*, München 1973, „Germanistik” (4) 1974.
18. (Rec.) M. Szyrocki, *Dzieje literatury niemieckiej*, t. 2, Wrocław 1972, „Germanica Wratislaviensia” (21) 1975.
19. *Arbeitsmaterial für polnische Germanistikstudenten des 1. und 2. Studienjahres zur Lehrveranstaltung. Deutsche Literature*, Łódź 1976 (współautor: A. Will).
20. (Rec.) S. Lublinski, *Die Bilanz der Moderne. Ausgewählte Schriften I, Deutsche Texte 29*, hrsg. von G. Wunberg, Tübingen 1974, „Germanica Wratislaviensia” (27) 1976; „Germanistik” (1) 1976.
21. (Rec.) W. H. Wilkening, *Otto Julius Bierbaum’s relationship with his publishers*, Göttingen 1975, „Germanistik” (1) 1976.
22. (Rec.) R. L. Ackermann, *Bildung and Verbildung in the prose fiction works of Otto Julius Bierbaum*, Bern, Frankfurt a. M. 1974, „Germanistik” (2) 1977.
23. (Rec.) G. Hauptmann, *Italienische Reise 1897. Tagebuchaufzeichnungen*, hrsg. von M. Machatzke, Berlin 1976, „Germanistik” (2) 1977.
24. (Rec.) *Czarny pajak. Opowieści niesamowite z prozy niemieckiej*, wybór i noty o autorach G. Koziłek, Wrocław 1976, „Germanistik” (2) 1978.

25. (Rec.) W. Bölsche, *Die naturwissenschaftlichen Grundlagen der Poesie*, München 1976, „Germanistik” (3) 1978.
26. (Rec.) S. Lublinski, *Ausgewählte Schriften II, Der Ausgang der Moderne. Ein Buch der Opposition*, Tübingen 1976, „Germanistik” (1) 1979.
27. *Nowy kierunek w metodologii badań literackich w RFN. Na marginesie książki Josta Hermanda „Synthetisches Interpretieren”*, ZNUŁ 59(1979), Folia Germanica.
28. (Rec.) *Dawna nowela niemiecka*, wybrał i oprac. G. Koziłek, Warszawa 1979, „Germanistik” (3) 1979.
29. (Rec.) A. Wöhrmann, *Das Programm der Neuklassik. Die Konzeption einer modernen Tragödie bei Paul Ernst, Wilhelm von Scholz und Samuel Lublinski*, Frankfurt, Bern 1979, „Germanistik” (1) 1981.
30. (Rec.) W. H. Wilkening, *Otto Julius Bierbaum: the tragedy of a poet. A biography*, Stuttgart 1977, „Germanistik” (1) 1981.
31. (Rec.) W. Bölsche, *Die naturwissenschaftlichen Grundlagen der Poesie*, Tübingen 1976, „Germanica Wratislaviensia” (XL) 1980.
32. (Rec.) *Polenlieder. Eine Anthologie*, hrsg. von G. Koziłek, Stuttgart 1982, „Germanistik” (4) 1982.